

TILINTARKASTUS JA EVALUAATIO

TALOUDEN JA SÄÄNTELYN VUOROPUHELU

TOIMITTANEET
JANNE RUOHONEN
LILI-ANNE KIHN
LASSE OULASVIRTA
ELISA VEIKKOLA

Tilintarkastus ja evaluaatio

Viittausohje:

Ruohonen, J., Kihn, L-A., Oulasvirta, L. & Veikkola, E. (toim.) 2023. *Tilintarkastus ja evaluaatio: Talouden ja sääntelyn vuoropuhelu*. Tampere: Tampere University Press.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-359-046-5>

Toimittaneet

Janne Ruohonen, Lili-Anne Kihn, Lasse Oulasvirta & Elisa Veikkola

Tilintarkastus ja evaluaatio

Talouden ja sääntelyn vuoropuhelu

Tampere University Press
www.tuni.fi/tup
<https://isni.org/isni/0000000507168743>

©2023 Tekijät

Tämän teoksen sisältö (ellei toisin mainita) on julkaistu Nimeä-EiKaupallinen-EiMuutoksia 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä (CC BY-NC-ND 4.0). Aineistoa saa jakaa ja levittää edelleen missä tahansa välineessä ja muodossa, kunhan tekijä mainitaan. Aineistoa ei saa hyödyntää kaupallisesti eikä sitä saa julkaista muokattuna. Tutustu käyttöehtoihin osoitteessa <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.fi>.

Kannen suunnittelu
Jonna Lahti

Typografia ja taitto
Eija Kylmäniemi

ISBN 978-952-359-047-2 (painettu, nid.)
ISBN 978-952-359-046-5 (PDF)

Kustantaja: Tampere University Press, Tampere, Suomi
Painopaikka: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Sisällys

Kirjoittajat 7

Johdanto

- 1 Ajankohtaiset ilmiöt tilintarkastuksen ja evaluaation tutkimuskohteina 15
Lili-Anne Kihn, Lasse Oulasvirta, Janne Ruuhonen ja Elisa Veikkola

Osa I: Tilintarkastus

- 2 Suomalaisten pörssiyritysten vastuullisuusraportoinnin ulkopuolinen varmentaminen 27
Benita Gullkvist
- 3 Kestävyyšnäkökohdat EU-yritysten julkisessa raportoinnissa: Mitä tietoja ja miten tilintarkastaja varmentaa? 45
Timo Kaisanlahti
- 4 Pitääkö olla huolissaan?: Tilintarkastajien ajatuksia havaitsemisriskistä 60
Kati Pajunen, Antti Rautiainen ja Jani Saastamoinen
- 5 Suomalaisten pk-yritysten ehdollisen konservatismiin yhteys tilintarkastuksen laatuun ja yritysten verosuunnittelukannustimiin 81
Tuomas Honkamäki, Markus Mättö, Hannu Ojala ja Henri Teittinen
- 6 Tilintarkastus tarvitsee tarkoituksenmukaiset tilintarkastusstandardit 99
Riitta Laine ja Jarkko Raitio
- 7 Hallinnon tarkastus asunto-osakeyhtiössä – laadullinen tutkimus 118
Lili-Anne Kihn, Eeva-Mari Ihantola, Jaakko Rönkkö ja Mari Filatov
- 8 Yksityisen osakeyhtiön uusien osakkeiden maksukontrolli ja tilintarkastajan todistuksen tarve – de lege ferenda 140
Veikko Vahtera
- 9 Tilintarkastajan ikuisuusongelma – apporttiomaisuuden arvottomuus kirjanpidon ja verotuksen näkökulmasta 152
Timo Torkkel
- 10 Suomalaiset tilintarkastusalan väitöskirjat 2010-luvulla 173
Heidi Alitalo, Lili-Anne Kihn ja Teija Vehmas

Osa II: Evaluaatio ja omistajaohjaus

11	Reagoiva koronajohtaminen – Case Suomen hallitus
<i>Jari Stenvall, Pasi-Heikki Rannisto, Jan-Erik Johanson ja Elias Pekkola</i>	197
12	Lisäisyys päätöskriteerinä erityisesti julkisten varojen käytössä kehitys- ja
sekarahoituksessa sekä vaikuttavuusinvestoimisessa
<i>Tapio Wallenius</i>	213
13	Poliisin suorituskyky, vaikuttavuus ja määrärahan riittävyys
<i>Lasse Oulasvirta ja Sirpa Virta</i>	231
14	Korkeakoulujen laadunarviointi Suomessa
<i>Mirella Nordblad ja Jussi Kivistö</i>	248
15	Hallituksen valvontavoima suomalaisissa pörssiyhtiöissä: Empiirinen
tutkimus valtio-omisteisten ja yksityisesti omistettujen yhtiöiden eroista
<i>Jari Kankaanpää</i>	278
16	Kuntakonsernin kokonaisedun edistäminen kuntayhtiöissä konserniohjeen
avulla
<i>Janne Ruohonen</i>	298
17	Julkisen talouden tasapainoisuuden sääntely ja valvonta
<i>Jani Wacker</i>	314

Kirjoittajat

Heidi Alitalo, KTM, KHT, toimii tilintarkastaja-yrittäjänä Tilintarkastus Alitalo Oy:ssä. Työnsä ohella hän tekee tilintarkastusalaan liittyvää väitöskirjatutkimusta Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Hän on työskennellyt tilintarkastajana toistakymmentä vuotta. Ennen oman yrityksen perustamista hän työskenteli kymmenisen vuotta Big4-yhtiössä.

Mari Filatov, KTM, työskentelee controllerina Sanoma Media Finland Oy:llä. Hän on valmistunut Tampereen yliopistosta kauppatieteiden maisteriksi vuonna 2021. Opin- näytetyössään hän tutki hallinnon tarkastusta.

Benita Gullkvist, KTT (laskentatoimi), on vanhempi tutkija Vaasan yliopistossa. Tätä ennen hän työskenteli Hanken Svenska Handelshögskolanissa ja Åbo Akademiassa. Hänen tutkimusalueitaan ovat muun muassa vastuullisuusraportointi, johdon oh- jausjärjestelmät ja taloushallinnon digitalisaatio.

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1029-5212>

Tuomas Honkamäki, KTM (väit.), työskentelee Itä-Suomen yliopistossa laskentatoi- men ja rahoituksen yliopistonopettajana. Honkamäki on tutkimuksellisesti kiinnos- tunut tilintarkastuksesta ja tilinpäätösraportoinnista.

Eeva-Mari Ihantola, KTT, on laskentatoimen yliopistonlehtori Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Hänellä on yli 30 vuoden kokemus laskentatoi- men opettajana ja tutkielmien ohjaajana. Hänen tutkimusintressinsä ovat pääasiassa johdon laskentatoimen alueella. Lisäksi hän julkaisee toisena kirjoittajana liikekirjan- pidon ja tilinpäätöksen oppikirjaa, joka soveltuu sekä yliopisto-opetuksen että työelä- män tarpeisiin.

Jan-Erik Johanson, HT, on hallintotieteen professori Tampereen yliopistossa. Täl- lä hetkellä Johanson tutkii julkisyksityisen hybridihallinnan muotoja ja strategista johtamista julkisissa organisaatioissa. Teokset *Hybrid governance, organisations and society* (2020) ja *Governing hybrid organisations* (2017) sekä *Strategy formation and*

policy making in government (2019) ovat joitakin viimeaikaisia tuotoksia näistä teemoista. ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2120-100X>

Timo Kaisanlahti, OTT, toimii tilinpäätösoikeuden työelämäprofessorina Helsingin yliopistossa sekä kirjanpitokysymysten johtavana asiantuntijana Työ- ja elinkeinoministeriössä.

Jari Kankaanpää, KTT (laskentatoimi), HK (julkinen talousjohtaminen), toimii yrityksen laskentatoimen yliopisto-opettajana Tampereen yliopiston kauppatieteiden yksikössä. Kankaanpään asiantuntemus- ja tutkimusalueita ovat hyvä hallintotapa, tilinpäätösanalyysi sekä kunta- ja valtio-omisteiset osakeyhtiöt.

Lili-Anne Kihn, KTT, on laskentatoimen professori Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Hänen tieteellinen tuotantonsa on keskittynyt laskentatoimen ja ohjauksen ilmiöihin. Hän on toiminut laajasti erilaisissa kotimaisissa ja kansainvälisissä tutkimus-, opetus- ja arviointitehtävissä.

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6955-4568>

Jussi Kivistö, HT, toimii hallintotieteen, erityisesti korkeakouluhallinnon professorina Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Kivistön tutkimusintressit liittyvät korkeakoulujen ohjaukseen, rahoitukseen ja johtamiseen. Hän on julkaissut useita tieteellisiä artikkeleita korkeakoulutuksen laatuun ja arvioitiin liittyvistä aiheista sekä osallistunut useisiin korkeakoulujen laatua ja arviointia koskeviin tehtäviin Suomessa ja ulkomailla. ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1205-2775>

Riitta Laine, KTM, KHT, toimii tilintarkastusasiantuntijana Suomen Tilintarkastajat ry:ssä. Laineen tehtäväkenttään kuuluvat muun muassa tilintarkastajien ohjeistus ja osaamisen kehittäminen sekä edunvalvonta ja jäsenpalvelujen koordinointi. Hän on erikoistunut hyvään tilintarkastustapaan pk-sektorin tilintarkastuksessa ja tilintarkastusalan standardeihin, sekä ylläpitää ja kehittää pk-tilintarkastukseen tarkoitettua tilintarkastuksen dokumentointityökirjaa, STanssia.

Markus Mättö, KTT, työskentelee Itä-Suomen yliopistossa laskentatoimen ja rahoituksen yliopistonlehtorina. Hänen tutkimuksellinen mielenkiintonsa kohdistuu yritysrahoituksen, tilintarkastuksen ja yliopistopedagogiikan ilmiöihin.

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2306-5862>

Mirella Nordblad toimii johtavana arviointiasiantuntijana Kansallisessa koulutuksen arviointikeskuksessa (Karvi), korkeakoulutuksen ja vapaan sivistystyön yksikös-

sä. Nordbladilla on laaja-alainen kokemus korkeakoulujen arviointien ja erityisesti auditointien suunnittelusta, toteutuksesta ja kehittämisestä. Nordblad on toiminut useiden yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen auditointien projektipäällikkönä sekä korkeakoulujen auditointien prosessivastaavana Karvissa. Hän on myös ollut aktiivinen useissa korkeakoulujen laadunarviointiin liittyvissä kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa ja projekteissa. Nordblad on väitöskirjatutkija Tampereen yliopistossa ja tekee väitöskirjaa korkeakoulujen auditointien vaikuttavuudesta.

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1301-1342>

Hannu Ojala, KTT (laskentatoimi), KM (yliopistopedagogiikka), toimii Itä-Suomen yliopistossa laskentatoimen professorina, Tampereen yliopistossa dosenttina ja Aalto-yliopistossa Senior Fellow:na. Ojalan tutkimus keskittyy tilintarkastukseen, tilinpäätös- ja veroraportointiin sekä yliopistopedagogiikkaan.

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1427-0709>

Lasse Oulasvirta, HT, KTM, on julkisyhteisöjen laskentatoimen professori Tampereen yliopistossa sekä kunnallispolitiikan ja -talouden dosentti Åbo Akademiassa. Hän on ollut tilintarkastuksen ja arvioinnin maisteriohjelman johtajana vuosina 2015–2021. Oulasvirran tutkimusintressit ovat kohdistuneet laajasti julkisyhteisöjen talouteen, taloussuunnitteluun, laskentatoimeen, tarkastukseen ja arviointiin. Hän on ollut jäsenenä mm. valtion kirjanpitolautakunnassa ja Valtiontalouden tarkastusviraston tieteellisessä neuvottelukunnassa. ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4195-1331>

Kati Pajunen, KTT, YTM, toimii laskentatoimen yliopistonlehtorina Jyväskylän yliopiston Kauppakorkeakoulussa sekä on myös kansainvälisen tilinpäätösraportoinnin dosentti samassa yliopistossa. Hänen tutkimuksensa liittyy tilintarkastukseen ja IFRS-standardeihin. Hän on aikaisemmin työskennellyt mm. Itä-Suomen yliopistossa, LUT-yliopistossa sekä IFRS-tilinpäätösasiantuntijana Finanssivalvonnassa.

Elias Pekkola, HT, työskentelee hallintotieteen yliopistonlehtorina ja hallintotieteiden yksikön päällikkönä Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Hän on julkisjohtamisen dosentti, ja hänen viimeaikainen tutkimuksensa on liittynyt Suomen julkiseen hallintoon, professionaaliseen työhön julkisella sektorilla sekä korkeakouluhallintoon. ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4805-7423>

Jarkko Raitio, KTT (talousoikeus), toimii asiantuntijana Suomen Tilintarkastajat ry:ssä. Raition ajattelua ja tekemistä ohjaa erityisesti tilintarkastajan työn relevanssi eli merkityksellisyys ja siihen liittyvät kysymykset. Työnkuvaan kuuluu edunvalvonnan ja vaikuttamisen lisäksi tilintarkastusala koskevien kysymysten analysointia.

Kirjoittajat

Pasi-Heikki Rannisto, HTT, toimii tutkimusjohtajana Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Hän on työskennellyt viime vuodet sosiaali- ja terveyshuollon johtamisen professorina Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa. Rannisto on osallistunut aktiivisesti viime vuosina maakunnalliseen sote-kehitykseen sekä toimialan ekosysteemi kehittämiseen. Lisäksi hänellä on vuosikymmenten kokemus kaupunkien johtamismallien tutkimisesta, arvioinnista ja kehittamisestä.

Antti Rautiainen, KTT, on laskentatoimen professori Jyväskylän yliopiston kauppa-
korkeakoulussa. Hänen tutkimuksensa liittyy laaja-alaisesti laskentatoimen teemoihin, mm. tilintarkastuksen ja sisäisen tarkastuksen sekä kontrollerien työn kehitykseen nykyaikana. ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4549-8503>

Janne Ruuhonen, KTT, on yritysoikeuden tenure track -professori Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Ruuhosen professuurin alana on yritysten hallitustyöskentelyn oikeudelliset kysymykset ja kuntayhtiöt. Hän on erikoistunut yhtiö- ja tilintarkastusoikeuteen. Ruuhonen on tilintarkastuksen ja arvioinnin maisteriohjelman johtaja. ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9134-2799>

Jaakko Rönkkö, HTT, toimii yliopisto-opettajana Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Hänen tutkimusintressinsä liittyvät sisäiseen tarkastukseen, tilintarkastukseen sekä hyvään hallintotapaan. Jaakko Rönkkö on suorittanut HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajatutkinnot sekä sisäisen tarkastuksen CIA-tutkinnon. Hän on tilintarkastusyhteisö Revisium Oy:n osakas ja hallituksen jäsen. ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7997-0717>

Henri Teittinen, KTT, toimii Itä-Suomen yliopistossa laskentatoimen ja rahoituksen yliopistotutkijana. Teittisen tutkimusalueeseen kuuluu erityisesti johdon ohjausta ja päätöksentekoa tukeva laskentatoimen tutkimus.

Timo Torkkel, KTT, toimii Tampereen yliopistossa määräaikaisena vero-oikeuden yliopistonlehtorina. Hänellä on tilintarkastusyhteisössä hankittu 25 vuoden kokemus kirjanpito- ja vero-oikeuden konsultoinnista. Kirjoittajan väitöskirja (2011) ja sen jälkeinen tutkimustyö on käsitellyt muun ohessa kirjanpito- ja vero-oikeuden samoin kuin tilintarkastus- ja vero-oikeuden välisiä kysymyksiä.

Jani Saastamoinen, KTT, toimii professorina Itä-Suomen yliopiston kauppatieteiden laitoksella. Hänen tutkimuksensa keskittyy laajasti yritystalouden, laskentatoimen ja sääntelyn markkinavaikutusten tutkimukseen. ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5221-9114>

Jari Stenvall, HT, on Tampereen yliopiston hallintotieteen professori ja Professoriliiton valitsema Vuoden Professori 2022. Hänen tutkimusteemansa liittyvät muutoksen johtamiseen, julkishallinnon uudistamiseen ja arviointiin, alueelliseen kehittämiseen, julkisiin palveluihin sekä teknologian hyödyntämiseen hallinnossa. Stenvall vastasi Tampereen yliopiston puolesta Suomen koronatoimien hallinto- ja johtamismallin arvioinnista. Hän on myös tehnyt asiantuntija-arviota Suomen ensimmäisen aallon koronatoimien seurauksista ja tulevaisuuden varautumisesta osana valtioneuvoston nimittämää Onnettomuustutkintakeskuksen riippumatonta tutkintaryhmää.

Veikko Vahtera, OTT, VTM (taloustiede), on Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnan yritys juridiikan professori ja kauppatieteiden yksikön päällikkö. Hänen tieteellinen tuotantonsa keskittyy osakeyhtiöoikeuteen ja arvopaperimarkkinoiden sääntelyyn. Hän on toiminut laajasti asiantuntijana yhtiöoikeuden ja riidantarkaisun kysymyksissä. Hän osallistuu aktiivisesti lausunnonantajana yhteisö- ja tilintarkastuslainsäädännön uudistamishankkeisiin.

Teija Vehmas, KTM, työskentelee talousjohtajana Fimlab Laboratoriot Oy:ssä. Hänen väitöskirjatutkimuksensa Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa liittyy julkisomisteisen yhtiön ohjaamiseen. Hänellä on pitkä kokemus talousjohdon tehtävissä eri toimialoilla.

Elisa Veikkola, KTT, työskentelee Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa vero-oikeuden yliopisto-opettajana.

Sirpa Virta, YTT, on turvallisuushallinnon professori Tampereen yliopistossa ja dosentti Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitoksessa Maanpuolustuskorkeakoulussa. Hän on ollut turvallisuushallinnon maisteriohjelman johtajana vuosina 2008–2017 ja kansainvälisen turvallisuusjohtamisen maisteriohjelman (SAFER) johtajana 2019–2021. Virralla on pitkä kansainvälinen ura kouluttajana ja tutkimusyhteistyössä mm. Euroopan unionin poliisikorkeakoulussa (CEPOL) ja NordForskin Societal security -tutkimusohjelman huippuyksikössä (NordSTEVA).

Jani Wacker, HTT, toimii julkisoikeuden yliopistonlehtorina Tampereen yliopiston johtamisen ja talouden tiedekunnassa. Hänen tutkimustyönsä kohdistuu julkisen talouden oikeudelliseen sääntelyyn Suomessa ja Euroopan unionissa. Tarkempia Wackerin tutkimuskohteita tällä alueella ovat olleet esimerkiksi EU-jäsenyyden vaikutukset Suomen kansalliseen finanssivaltaan sekä suomalaisten valtionyhtiöiden omistajaohjauksen sääntely ja valvonta.

Kirjoittajat

Tapio Wallenius, FM, toimii kehitysrahoitukseen ja vaikuttavuusinvestoimiseen keskittyvänä konsulttina. Hän valmistelee hallintotieteiden väitöskirjaa (julkinen talousjohtaminen) vaikuttavuusinvestoijien investointi- ja vaikuttamisstrategioista.

Johdanto

1

Ajankohtaiset ilmiöt tilintarkastuksen ja evaluaation tutkimuskohteina

Lili-Anne Kihn, Lasse Oulasvirta, Janne Ruohonen ja Elisa Veikkola

Johdanto

Kokoomateoksessa syvennyttään tilintarkastuksen, evaluaation ja omistajaohjauksen ajankohtaisiin ilmiöihin ja kysymyksiin. Tarkastuksella ja arvioinnilla viitataan systemaattiseen prosessiin, jossa hankitaan ja arvioidaan evidenssiä valittujen kriteerien perusteella. Tarkastus kohdistuu erityisesti taloudellisiin tapahtumiin (tilinpäätökseen), toimintaan (johdon toimiin) sekä normien noudattamiseen (Ks. American Accounting Association 1971, 2; Näsi 2009, 21; Ruohonen 2020, 35). Arviointi puolestaan voi kohdistua esimerkiksi julkisten toimijoiden tilivelvollisuuteen sekä resurssien käytön taloudellisuuteen, vaikuttavuuteen ja oikeudenmukaisuuteen (Kihn ym. 2017, 16). Myös omistajaohjausta ja julkisen talouden vastuullista varainkäyttöä koskevat kysymykset ovat kiinteä osa arvioinnin tutkimusta.

Tilintarkastusta selittävä keskeinen teoria on agenttiteoria (Jensen & Meckling 1976). Sen mukaan tilintarkastajan tehtävä on varmistaa, että agentin (johdon) päämiehelleen (omistajalle) antama informaatio on oikeaa ja riittävää. Tilintarkastajan odotetaan valvovan myös muiden sidosryhmien ja yleisen edun näkökohtia. (Pajunen ym. 2019, 80; Satopää 2019, 33–36). Lisäksi tilintarkastajalta voidaan nykyisin pyytää myös yritysvastuuraporttien varmentamista (Gullkvist 2023). Vastaavasti arviointi

hyödyttää julkisten varojen valvontaa ja yleistä yhteiskunnallista etua, kun sitä käytetään yhteiskunnallisen päätöksenteon tukena (Vedung 2007).

Tarkastuksesta, arvioinnista ja omistajaohjauksesta yhteiskunnallisesti merkittävänä toimintoina tarvitaan tieteellisesti tutkittua tietoa. Koska näistä teemoista ilmestyy melko vähän suomenkielistä tutkimusta (Kihn ym. 2021, 10), jatkotutkimuksille on tarvetta myös siksi. Kokoomateoksessa valittuja teemoja lähestytään monitieteisellä lähestymistavalla. Tutkimusartikkelit kytkeytyvät tilintarkastuksen ja omistajaohjauksen teemojen osalta laskentatoimeen ja oikeustieteeseen. Tilintarkastuksen kysymyksissä laskentatoimen ja juridiikan näkökulmat ovat vahvasti toisiinsa kietoutuneet, koska tilintarkastusta ohjaavat EU-direktiivit, monet muut säädökset ja kansainväliset standardit. Arvioinnin teemoja käsittelevät artikkelit pohjautuvat hallintotieteelliseen julkisjohtamiseen.

Liiketaloustieteellisen laskentatoimen tutkimuksen perimmäinen tarkoitus on yritystoiminnan ymmärtäminen sekä yrityksiä ja niiden toimintaa koskevien sääntönmukaisuuksien etsintä (Salmi & Järvenpää 2000, 265). Kokoomateoksen laskentatoimen tutkimuksissa kiinnitetään huomiota erityisesti yritysvastuuraporttien varmentamiseen ja tilintarkastukseen erilaisissa konteksteissa. Oikeustieteellisen lähestymistavan osalta kokoomateoksessa painottuvat lainopilliset tutkimukset, joiden tarkoituksena on tuottaa tietoa voimassa olevan oikeuden sisällöstä. Lainoppi eli oikeusdogmaattinen tutkimus on sääntötutkimusta, jonka tarkoituksena on oikeusnormien sisällön selvittäminen eli tulkinta (Aarnio 1989, 48). Lainopillisessa tutkimuksessa selvitetään tarkastusta ja arviointia koskevan voimassa olevan sääntelyn sisältöä. Teemoja lähestytään myös de lege ferenda -näkökulmasta eli voimassa olevan sääntelyä tarkastellaan kriittisesti ja annetaan ehdotuksia tulevaisuuden sääntelymuutoksista, ja perustellaan muutoksia nykysääntelyn sisältöön. Oikeustieteellinen tutkimusote liittyy kiinteästi talouden erilaisten ilmiöiden voimassa olevan sääntely-ympäristön ja sääntelyn muutospaineiden kysymyksiin. Tavoitteena on tarkastusta ja omistajaohjausta koskevien ajankohtaisten ilmiöiden sääntelyn tarkastelu. Lisäksi mukana on oikeuspoliittisen tutkimuksen piirteitä, mikä ilmenee nykyisen sääntelyn tarpeellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arvioimisena.

Hallintotieteellisen julkisjohtamisen alaa koskevissa artikkeleissa puolestaan keskitytään arvioinnin teemaan. Evaluaatiota voi kutsua arviointitutkimukseksi silloin, kun sitä tehdään tieteellisen tutkimuksen säännöillä kuten tämän kirjan arviointiosan artikkeleissa. Evaluaatiotutkimuksella on pitkät perinteet ja useita erilaisia tutkimuskoulukuntia (Rossi ym. 2004). Yhteistä niille on kuitenkin se, että evaluaation yhteiskunnallinen hyöty tulee tulosten käyttämisestä päätöksenteossa ja implementaatioissa. Arvioinnissa on kyse huolellisesta julkisen politiikan toteutuksesta, loppusuoritteista ja tuloksesta jälkikäteen tehdystä arviosta, jota on tarkoitus käyttää käytännön päätöksentekotilanteessa (Vedung 2009). Ex post -tyyppisen arvioinnin lisäksi arvioinnin hyödyllisyyttä voidaan lisätä ennakoarvioinneilla (ex ante) ja jatkuvalla

Kokoomateoksessa syvennyttään tilintarkastuksen, arvioinnin ja omistajaohjauksen ajankohtaisiin ilmiöihin ja kysymyksiin.

Ulkoinen toimintaympäristö – talouselämä, yritystoiminta ja sääntely-ympäristö – muuttuu jatkuvasti. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen ja muiden kestävyysongelmien torjunta keskeisenä megatrendinä on tuonut yritysvastuun liiketoiminnan keskiöön. Kestävyysongelmien ja muiden kriisien ratkaisu korostaa myös vaatimuksia julkisten varojen vastuullisesta käyttämisestä ja tasapainosta.

Teos sisältää 17 vertaisarvioitua artikkelia, jotka alan asiantuntijat ovat laatineet. Monitieteisessä teoksessa käsitellään ajankohtaisia ilmiöitä käytännönläheisesti, mutta vahvasti tieteelliseen tutkimustietoon nojautuen. Artikkeleissa käsiteltäviä aiheita ovat muun muassa yritysten vastuullisuusraportoinnin varmentaminen, tilintarkastuksen laatu, tilintarkastajan lausunnon antamistehtävät sekä tilintarkastustutkimus. Artikkeleissa tarkastellaan myös useita arvioinnin ja omistajaohjauksen teemoja, kuten koronajohtamista pandemiakriisissä ja korkeakoulujen laadunarviointia. Lisäksi teoksessa käsitellään julkisen talouden tasapainoisuuden valvontaa ja kuntayhtiöiden omistajaohjausta.

Teos soveltuu kaikille tilintarkastuksen ja arvioinnin ammattilaisille ja tutkijoille sekä alan opiskelijoille.

TAMPERE
UNIVERSITY
PRESS

ISBN 978-952-35-9047-2

9 789523 590472